

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Signatura umělce

Bakalářská práce

Autor: Tereza Štokrová
Studijní program: Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Klára Zářecká, Ph.D.
Oponent práce: MgA. Petr Hůza

Zadání bakalářské práce

Autor: Tereza Štokrová

Studium: P20P0153

Studijní program: B0114A300057 Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání

Studijní obor: Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání

Název bakalářské práce: **Signatura umělce**

Název bakalářské práce AJ: Signature of an artist

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem bakalářské práce je představit význam uměleckého podpisu (signatury) nejen v asijském umění. V teoretické části se práce nejprve v obecné rovině zaměří na studium různých podob, proměn a historický vývoj signatury umělce. Hlubší pozornost bude dále věnována signaturám realizovaným ve formě asijských razítek, jejich historii a současnosti, jak v umění, tak v oficiálních dokumentech. Součástí textu bude dále teoretická prezentace materiálů potřebných na výrobu razítek a razítkové pasty a jejich složení.

Praktická část bakalářské práce představí umělecký projekt zaměřený na výrobu autorských razítek. Bude zde detailně dokumentován celý proces výroby autorských razítek od prezentace inspiračních zdrojů, vlastních autorských návrhů z více typů materiálů a jejich zkušební tisků na různé povrchy s využitím vícero druhů substancí, které by mohly sloužit jako náhrada za tradiční tiskařskou pastu. Projekt bude volně inspirován asijskou tradicí (čínská či korejská razítka).

Petr Jindra – Radim Vondráček (edd.), Tvůrce jako předmět dějin umění – Pozice autora po jeho "smrti", Sborník 6. sjezdu historiků umění Praha, 20. – 21. září 2018, Praha 2020.

Qiang, H. (2011, November 3). A study on the Metaphor "Red" in chinese culture. Sichuan University of science and Engineering; School of foregi languages.

XU, Guohuang a Michaela PEJČOCHOVÁ. *Deset zastavení s čínským obrazem*. Praha: DharmaGaia, 2007, 297 s., xlii s. příl. : barev. il. ; 20 cm. ISBN 978-80-86685-73-1

Chinese Seals | Chinese Art Gallery | China Online Museum. *China Online Museum - Chinese Art, Calligraphy, Painting, Ceramics, Artwork Galleries* [online]. Dostupné z: <http://www.chinaonlinemuseum.com/carving-seals.php>

WANG, Yaoting. *Čínské malířství: průvodce filosofií, technikou a historií*. Praha: Knižní klub, 2008, 207 s. : il. (převážně barev.) ; 26 cm. ISBN 978-80-242-2239-4.

The Cultural Heritage of China :: The Arts :: Painting :: Seals. *The Public's Library and Digital Archive* [online]. Dostupné z: <https://www.ibiblio.org/chineseculture/contents/arts/p-arts-c01s04.html>

And By My Name: Name Stamps. The Kraze [online]. Dostupné z: <http://thekrazemag.com/latest-updates/2020/8/16/and-by-my-name-name-stamps>

Nowak, J., Nowak & Partner Si Mok Kim, & Korean Attorney at Law at HMP Law. (n.d.). Using seals in Korea, Sealing instead of Signing . <https://www.nowak-partner.com/en/publications/using-seals-in-korea>.

Zadávací pracoviště: Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Klára Zářecká, Ph.D.

Oponent: MgA. Petr Hůza

Datum zadání závěrečné práce: 7.12.2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou závěrečnou práci vypracovala pod vedením vedoucí závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Anotace

ŠTOKROVÁ, Tereza. *Signatura umělce*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2023. 39 s. Bakalářská práce.

Cílem bakalářské práce je představit význam uměleckého podpisu (signatury) nejen v asijském umění. V teoretické části se práce nejprve v obecné rovině zaměří na studium různých podob, proměn a historický vývoj signatury umělce. Hlubší pozornost bude dále věnována signaturám realizovaným ve formě asijských razítek, jejich historii a současnosti, jak v umění, tak v oficiálních dokumentech. Součástí textu bude dále teoretická prezentace materiálů potřebných na výrobu razítek a razítkové pasty a jejich složení.

Praktická část bakalářské práce představí umělecký projekt zaměřený na výrobu autorských razítek. Bude zde detailně dokumentován celý proces výroby autorských razítek od prezentace inspiračních zdrojů, vlastních autorských návrhů z více typů materiálů a jejich zkušební tisků na různé povrchy s využitím vícero druhů substancí, které by mohly sloužit jako náhrada za tradiční tiskařskou pastu. Projekt bude volně inspirován asijskou tradicí (čínská či korejská razítka).

Klíčová slova

Podpis; razítko; razítková barva; tisk razítek; tiskařská hmota

Annotation

ŠTOKROVÁ, Tereza. *Signature of an artist*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2023. 39 pp. Bachelor Degree Thesis.

The aim of this bachelor work is to present the meaning of signature of an artist (signature) not only in Asian art. The theoretical part the work is focused on general study of different forms, changes and history of signature of an artist. More attention is given to signatures in form of Asian stamps, their historical and current state, not only in art but in official documents as well. Part of the text will also be theoretical presentation of materials that are needed for stamp production and stamp paste including ingredients.

Practical part of this work presents art project aimed at creation of author 's stamps. The whole proces of creation stamps will be documented from the presentation of sources of inspiration, own drafts from more materials and their experimental stamping on different type of surfaces with the use of more substances, that could be used as substitution for traditional stamping paste. Project will be loosely based on Asian tradition (Chinese or Korean stamps).

Key words

Signature; stamp; stamp colour; stamping; stamping paste

Obsah

Úvod	7
1 Nahlédnutí do historie	8
1.1 Čína	8
1.2 Korea	8
1.3 Evropa	9
2 Typy čínských razítek.....	10
3 Současné využití.....	13
4 Význam červené barvy	13
5 Tušová malba	14
6 Materiály	15
6.1 Razítka	15
6.2 Razítková pasta.....	15
6.3 Materiál pro tisk.....	15
7 Užití	16
8 Vlastní razítka	18
8.1 Razítka	19
8.2 Hmota.....	28
8.3 Tisk	30
8.4 Malba	34
Závěr.....	35
Seznam obrázků	36
Zdroje.....	38
Obrazové zdroje	38

Úvod

Každý den se setkáváme s podpisy v mnoha podobách, ať už jsou elektronické či ručně psané. Nejvíce známá podoba současných podpisů osob je jejich vlastnoručně napsaná forma, která nese pouze jméno majitele, avšak ne vždy, a ne všude ve světě je toto pravidlem. Například v asijských zemích lze stále oficiálně nahradit podpis formálním razítkem obsahujícím nejen jméno majitele, ale také dekorativní prvky či rýmy. Obě tyto formy nás mohou očarovat svou osobitostí. Předkládaná bakalářská práce věnuje pozornost podpisu, především jeho asijské podobě, ve formě razítek. Tuto tematiku jsem si zvolila proto, že jsem zjistila, že téměř neexistují informace k dané problematice v české literatuře a o asijskou uměleckou tvorbu se zajímám ve svém volném čase. Musela jsem tedy pracovat téměř výhradně s anglickými zdroji, které byly z větší části pouze na internetu. Moje práce se tedy zaměřuje na verzi podpisu ve formě razítek, která se využívají v asijských zemích dodnes. Nejprve se zaměříme na jejich stručnou historii a popis v Číně, Koreji a celkově se podíváme na podpis v Evropě. Rozebereme si také různé typy a rozdělení čínských razítek od razítek k osobnímu použití, až po firemní razítka. Razítka se na mnoha místech při různých příležitostech používají dodnes. Dozvíme se o tom, kde všude je možno tento druh signatury použít v dnešní době. V Asii razítka historicky tiskla vždy červeně, proto si vysvětlíme význam červené barvy pro asijské země, zejména pro Čínu. Razítka se používají jako podpis a podpisy se využívají pro podepsání uměleckých prací, a to je také důvod, proč si stručně představíme čínskou tušovou malbu, kterou poté využijeme v praktické části. Zaměřila jsem se tedy na čínskou tušovou malbu, protože je nejvíce rozšířená a běžnému čtenáři více známa a tím bližší. Dále si popíšeme materiál potřebný na výrobu razítek a razítkové pasty, která slouží jako tisknoucí barva.

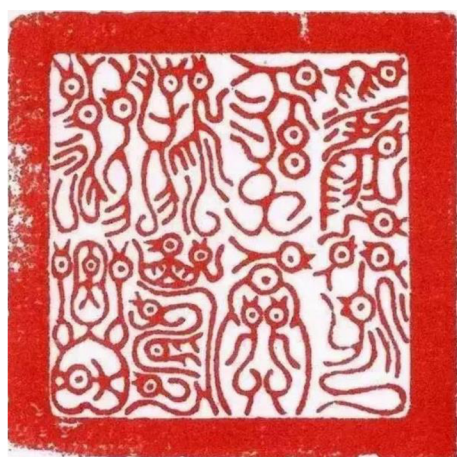
V praktické části jsem se zaměřila na výrobu osobních razítek z různorodých materiálů a jejich zkoušku na více površích s využitím různých substancí, které by mohly sloužit jako náhrada. Razítka jsem vytvořila z kamene, dřeva a zapékací hmoty, abych ukázala, jak různorodá razítka mohou být. Razítka jsem natiskla na různé druhy papíru a látek, k některým jsem přidala i příklady tušové malby. Všechna razítka jsou tisknuta červenou barvou, domácím červeným pigmentem a temperovými barvami. Celý proces od výroby po tisk jsem zdokumentovala.

1 Nahlédnutí do historie

1.1 Čína

Nejstarší záznam červeného razítka pochází z Číny z roku 544 př.n.l., ale je možné, že zvyk používání razítek jako způsobu signatury je mnohem starší. Razítka čínských panovníků a zástupců byla nazývána *xi* (璽) a razítka nižší váženosti byly *yin* (印). Později bylo změněno jméno *xi* (璽) na jméno *bao* (宝) z důvodu, že první znak zní podobně jako znak pro smrt. V následujících stoletích byla ještě obě jména používána současně. (ANON A, 2022)

Jedno z nejdůležitějších razítek bylo razítko „dědice oblasti“ (viz obr. 1), které bylo vytvořeno prvním císařem Číny Qin Shi Hiangem, a bylo vnímáno jako ztělesnění „pověření z nebes“. Toto razítko bylo předáváno napříč dynastiemi, ale bylo ztraceno na počátku dynastie Ming. (ANON A, 2022)

Obrázek 1 Razítko „dědice oblasti“

1.2 Korea

Při nahlédnutí do Koreje a na korejská razítka zjistíme, že jsou razítka tvarem i stylem podobná razítkům z Číny, možná to také vychází z toho faktu, že Čína a Korea dlouhodobě sdílely historii i jazyk. Až do 15. století byl v Koreji využíván čínský jazyk a čínské písmo. (ANON C, 2022)

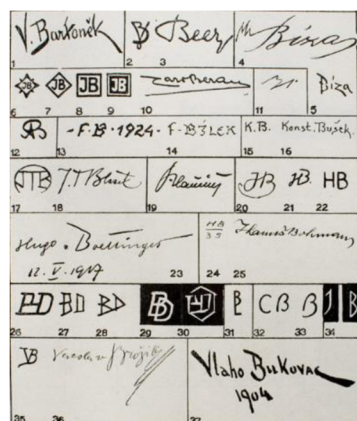
První známé použití razítka v Koreji pochází z 2. století př. n. l., avšak populární začala být až v časech tří království (přibližně 1. století n. l.). V tomto období zde byla využívána hlavně dvě razítka: jedno 국인 (gugin) a druhé 어새 (oseh) nebo také 어보 (opo). „Gugin“ bylo používáno císaři Číny a králi Koreje. Tato razítka byla darovaná císařem Číny korejským králům na udržení vztahů. „Opo“ byly používány k vnitřní komunikaci nebo ke komunikaci s ostatními státy krom Číny. Po založení korejské republiky roku 1984 byla obě tato razítka nahrazena jedním razítkem: guksake (국새). (MILEY, 2020)

Obrázek 2 Korejské razítka

1.3 Evropa

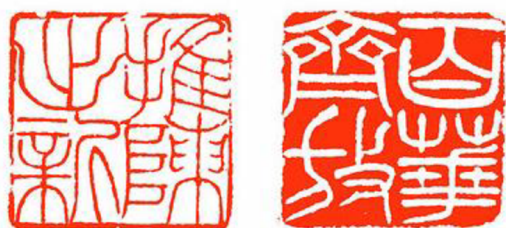
Signatury malířů dělíme na podpisy autogramy, monogramy a kreslené značky. Z těchto jsou nejzajímavější tzv. mluvící značky, které svou kresbou jméno nebo značku napovídají přímo obrazně. Vzorem pro signaturu byla také muslimská tuga, která byla psána krví. (RYTÍŘ, 2008)

Obrázek 3 Ukázky podpisů českých umělců

2 Typy čínských razítek

Razítka, používaná v Číně jsou nejčastěji čtvercová a je na nich vyryto „majitelovo razítko“. Jsou vyráběna z kamene, slonoviny, dřeva nebo drahokamu. Znaky mohou být vyryty reliéfem nebo hlubotiskem. Verze první tiskne charaktery červeně a takovému typu se říká *zhuwen* (朱文 nebo 阳文) a verze druhá tiskne okolí charakteru *baiwen* (白文 nebo 阴文). (ANON A, 2022)

Obrázek 4 Razítka typu *zhuwen* (vlevo) a *baiwen* (vpravo) (velikost ve zdroji neuvedena)

Obrázek 5 Zdobná razítka typu *baiwen* (vlevo) a *zhuwen* (vpravo) (velikost ve zdroji neuvedena)

Osobní razítka

Jmenná razítka 名印

Značí jméno vlastníka a skoro vždy jsou čtvercového tvaru.

Čínské pismo	Pinyin*	Překlad	Využití
姓名印	Xingming Yin	Osobní jmenné razítko	Značí jméno a příjmení osoby
表字印	Biaozì Yin	Stylizované jmenné razítko	Značí stylizované jméno osoby
書簡印	Shujian Yin	Jednoduché fráze	Krátká přání například v dopisech místo ručně psaných
總印	Zong Yin	Obecné či kombinované razítko	Značí jméno a místo původu osoby
迴文印	Huiwen Yin	Razítko s otočeným znakem	Stejně jako osobní razítko, ale znaky jsou čteny proti směru hodinových ručiček. (například k označení knihy)

*Pinyin = výslovnost čínských znaků

Volná razítka 閑印

Slouží jako ekvivalent dnešních online podpisů, obsahuje jméno majitele razítka a vlastní filozofii nebo odkazy na literaturu.

Tato razítka mohou být jakéhokoli tvaru.

Čínské pismo	Pinyin	Překlad	Využití
肖形印	Xiaoxing Yin	Obrazové razítko	Obrázky, které znázorňují charakter majitele
吉語印	Jiyu Yin	Šťastná rčení a přísloví	Obsahuje šťastná rčení a přísloví.
黃神越章	Huangshen Yuezhang	Razítko žlutého boha	Používáno v dřívější době v dopisech jako značka pro štěstí a pro odlákání divokých bestí a démonů příjemce. Dnes jsou hlavně používána jako popřání štěstí v dopisech pro lidi, kteří cestují do zahraničí.
封泥	Feng Ni	Pečetní razítko	Bylo používáno na dopisy nebo balíčky.

Razítka studovny 齋印

Nesou jméno majitelovy osobní studovny 書齋, kterou v historii měla většina vzdělaného obyvatelstva Číny. Mají většinou obdélníkový tvar.

Čínské Pinyin pismo	Překlad	Využití
齋館印 Zhaiguan Yin	Razítko studovny či studia	Obsahuje jméno studia či studovny. Patří mezi ne také názvy spolku a společností.
別號印 Biehao Yin	Razítko s přezdívkou	Obsahuje přezdívky majitele jako např. umělecká jména, pseudonymy a další.
收藏印 Shoucang Yin	Úložné razítko	Používané na knihy nebo obrazy které si majitel plánuje ponechat. Obsahují také razítka uznání, která jsou používaná na obrazy či knihy, které majitel obdivuje.
詞句印 Ciju Yin	Básnická razítka	Obsahuje básně či pořekadla, která mohou být použita na umělecká díla. Velikost těchto razítek se může lišit v závislosti na délce zobrazené básně.
花押印 Huaya Yin	Razítko květinového podpisu	Značka, která se používá namísto podpisu majitele, někdy obsahující obrázek, styly se mohou lišit.

(ANON B, 2020)

3 Současné využití

Pro Korejce je využití razítek jako forma podpisu namísto jejich vlastního rukopisu stále velice přirozená věc. Razítko má legální zastání ručního podpisu, takže je jedno, jaký styl si vyberete. Většina Korejců má razítko se svým jménem. Aby mohli vlastnit plně legální razítko, musí je mít oficiálně registrovaná u lokálních autorit. Každé takové razítko má „razítkový certifikát“, který obsahuje osobní data držitele razítka, jako například jméno, adresa, číslo občanského průkazu a fotka tisku razítka. Pokud jste cizinec, žijete v Koreji a máte legální vízum, můžete legální razítko vlastnit. Pro některé cizince je vlastnictví razítka legální povinností, pokud se stane reprezentačním ředitelem korejské firmy. Takové razítko obsahuje jak jméno firmy, tak jméno reprezentačního ředitele. (NOWAK, 2020)

Většina Korejců vlastní v dnešní době osobní razítko zvané dojang (도장). Každá společnost a statní orgány také mají vlastní razítka používaná pro ztvrzení dokumentů. Aby mohl dojang být legálně platný, musí být registrovaný na úřadě a mít certifikát, takovému razítku se poté říká inkam (인감). Inkamy jsou využívány pro formální dokumenty, zatímco dojangy jsou méně formální. Korejci často vlastní více než jeden dojang (MILEY, 2020.)

4 Význam červené barvy

Razítka se liší tvarem, velikostí, stylem písma, obsahem a dalšími detaily. Co je však konzistentní u všech razítek průběhem historie, je jejich barva. Červenou barvu můžeme potkat v Asii velice často, ať už na vlajkách, na novoročních lampionech, svatebním oblečení.

Stejná barva může znamenat různé věci v různých jazycích. Červená barva většinou připomíná zdroj života na Zemi od rudého Slunce. Slunce dodává zemi život, teplo a vitalitu. Asijské země často označují červenou barvu jako barvu života, štěstí a tepla. Tato barva je také velice často spojovaná s oslavami a respektem. Většina čínských klíčových dnů spojených s oslavami obsahuje červenou barvu, občané většinou vyvěšují červená světýlka a nosí šaty této barvy, na nový rok dávají starší mladším červené obálky s penězi. Červenou barvu také přiřazujeme revolucím v Číně, tento zvyk však

pochází od francouzských revolucí. Čínská červená vlajka značí "zbarvení do ruda krví revolucionářů". V čínském jazyce je červená barva také přiřazována k určitým emocím, mají označení pro „člověka, který vidí rudě“ se stejným významem jako v jazyce českém, nebo „člověk s červeným obličejem“ je označení pro člověka, který se cítí trapně. (QIANG, 2011)

5 Tušová malba

Je samozřejmostí, že razítka byla nejčastěji využívána jako podpis pro umělecká díla. Umělecké dílo je velice široký pojem a já se v této kapitole budu věnovat tušové malbě, která má v Číně hluboko zapuštěné kořeny.

Maluje se na svitky, rýžový papír či hedvábí. Vše, co má být zdůrazněno, je v popředí, namalováno výraznými barvami. Perspektiva je používána jiným způsobem a také se počítá s vlastní interpretací diváka. Lze tedy hovořit o tušové malbě jako o hře s tuší, kterou se umělec může vyjádřit. Pro malbu jsou zapotřebí pomůcky, jejichž příprava a rozmístění slouží také jako meditační proces. (PROŠKOVÁ, 2009)

Čínský malíř Sie Che v letech 479–502 vytyčil šest pravidel, jimž by se měla každá malba řídit.

- 1: živostí vyjádřit vnitřní pohyb
- 2: používat štětec metodou kosti – znamená, že by se štětec měl používat podle pravidel, na základě, kterých se tvoří určité tahy
- 3: podoba znázorňovaného předmětu
- 4: barvy podle dané kategorie – využití barev by mělo být úměrné zvolenému tématu
- 5: rozvrhnout kompozici
- 6: uvědomit si tradici

Štětce lze rozdělit na tvrdé, většinou vyráběné z vlčí srsti a měkké štětce, vyráběné z ovčí vlny. Barvy se využívají rostlinného či minerálního původu. (XU, PEJČOCHOVÁ, 2007)

6 Materiály

6.1 Razítka

Původní razítka jsou vytvořena z kamene, slonoviny, dřeva a z jadeitu. (JIANG, 2021). Materiály používané na razítka byly zpravidla přírodní a jednoduché na opracování, ale zároveň dostatečně odolné, aby razítka přežila častou manipulaci. Dnes se využívají stejné materiály a je pravděpodobné, že pro komerční využití se začnou razítka vyrábět i plastová.

6.2 Razítková pasta

Razítková hmota se nejčastěji vyráběla z lněného oleje a červeného pigmentu. Po přidání bavlny vznikla hmota, do které mohlo být razítko namočeno. Poté se hmota ukládala do malých zdobených keramických nádob.

Červený inkoust se také může skládat z cinabaritu ve vodě a medu či v sezamovém oleji/konopném oleji, tento mix je potom připravený v podložce z bavlny nebo mechu. (JIANG, 2021)

Obrázek 6 Razítková pasta

6.3 Materiál pro tisk

Otisknout razítko, a tedy dodat signaturu objektu, jde na téměř veškeré povrchy. Nejčastěji se však podpis používá na listiny či na umělecká díla, která se mohou nacházet na různých materiálech, od papíru přes hedvábí, až po keramiku.

7 Užití

Podíváme se na díla, na kterých jsou podpisová razítka použita. Podobná tvorba se nachází na mnoha místech, ale my se podíváme na díla z online asijské sbírky Národní galerie Praha. Tato sbírka patří k jedné z nejlepších asijských sbírek v Evropě.

První obraz, který jsem vybrala je „Domky v bambusovém hájí pod horami – Čchi Paj-š“ a můžeme vidět dvě červená razítka vlevo nahoře pod textem a vpravo dole, kde jedno z nich je značně větší než všechna ostatní razítka. Na druhém obraze je pouze jedno malé razítko pod textem uprostřed obrazu.

Obrázek 7 Domky v bambusovém hájí pod horami – Čchi Paj-š'; 1930; 44,5 cm x 137,5 cm

Obrázek 8 Rybář - Čchi Paj-š'; kol. 1930; 49 cm x 141,5 cm

Praktická část

8 Vlastní razítka

V praktické části se zaměřuji na výrobu vlastních razítek, které jsou inspirovány styly a typy, kterým jsem se věnovala v předešlých teoretických kapitolách. Jako tiskařské hmoty budu používat jednu originální tiskařskou pastu z Číny a jednu doma vyrobenou, obě tyto hmoty však budou mít charakteristickou červenou barvu. Pro modernější nádech práce dále k tisku využiji akrylové barvy, nejen v červené barvě. Razítka budou natisknuta na jednotlivé archy různých typů papíru, látku a další snadno potisknutelné plochy.

Pro určité prvky razítek jsem si zvolila symboliku hada. Pro svá razítka jsem si vybrala zobrazení hadů z toho důvodu, že podle čínského kalendáře jsem se narodila v roce železného hada. Podle mého názoru se tato tematika hodí a jistě byla využívána i v minulosti.

Ke všemu jsem se snažila přistupovat formou „co je zde dostupné“, proto jsem volila materiály i postup, kterých je schopen dosáhnout každý. Podle mého názoru je dobře přiblížit se k tradici i historii, i když by pro nás nebylo možno se dostat k přesným potřebným materiálům. Hlavně záleží na uctivém užití.

Jak jsme si již vysvětlili, razítka obsahují jméno majitele a dekorativní prvky, a ať je zde možnost si na razítka vyrýt co budeme chtít, protože s největší pravděpodobností nebudou statně ověřena, snažila jsem se i tak o největší autentičnost z hlediska použitých znaků a materiálů. Znaky a slova použitá na mých osobních razítkách byla prokonzultována s rodilými příslušníky daného státu. Budoucí razítka se však mohou lišit jak tvarem, tak vyobrazeným slovem, protože není zvykem si v asijských zemích jméno změnit. Jako své čínské jméno jsem si zvolila 成菴 (chéng rǎn), které vychází z básně, která byla napsaná během dynastie Tang a jehož význam se dá vyložit jako „čas plyne, naplním svůj sen a stanu se tím kým chci být“. Pro korejské razítko jsem své jméno přepsala do korejské abecedy.

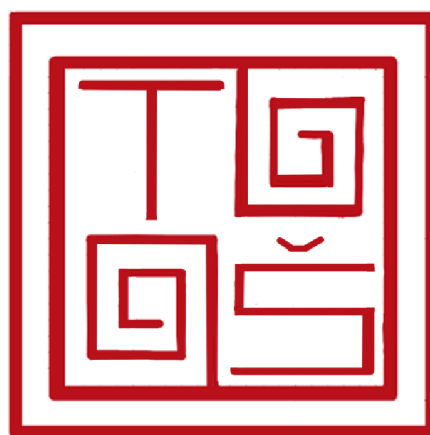
8.1 Razítka

Před tvorbou razítek jsem si vytvořila návrhy a rozvrhla materiály, se kterými budu pracovat. Zvolila jsem si vypracování tří samostatných razítek a jedné dvojice, jejíž druhá polovina může být využita pro další příbuzné razítko ve stejném stylu.

Dřevo, kámen a zapékací hlína jsou tři materiály, se kterými jsem pracovala při výrobě razítek, připadaly mi nejvíce dostupné a nejlépe zpracovatelné pro manipulaci jak při výrobě, tak při tisku. Během práce jsem však našla plusy i mínusy pro každý materiál.

Obrázek 9 Návrh dřevěného razítka

Obrázek 10 Návrh druhého dřevěného razítka

První návrh na obrázku 3 je návrh na dřevěné razítko o velikosti 12 cm x 12 cm. Jak jsme se dozvěděli v předešlých kapitolách, razítko může být pokládáno jako umělecké dílo samo o sobě, a tak jsem se rozhodla pro výrobu větších a výraznějších razítek. Návrh obsahuje čínské znaky značící mé čínské jméno a na zbytku razítka jsou ornamentální spirály, které jsou zjednodušenými pohyby hada, se kterým je rok mého narození v čínském kalendáři svázán.

Návrh na obrázku číslo 4 je návrh na dřevěné razítko o velikosti 12 cm x 12 cm. Je značně podobné prvnímu razítku, avšak je zde použita námi známá abeceda.

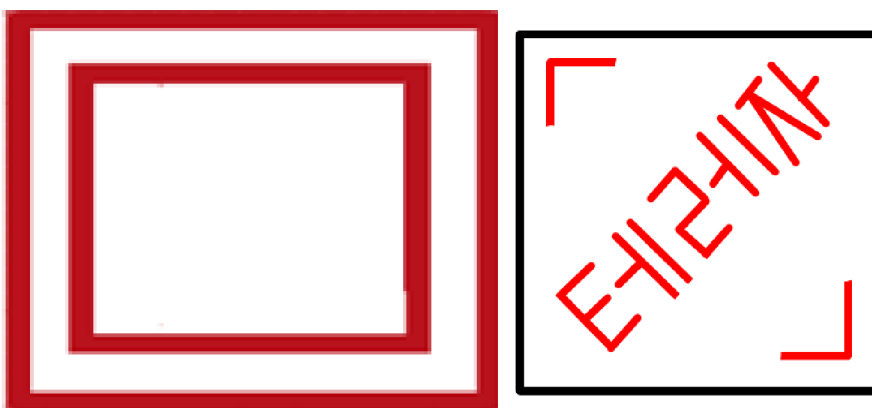

Obrázek 11 Návrh vzhledu hliněného razítka

Obrázek 12 Návrh hliněného razítka

Návrhy na obrázcích 5 a 6 jsou návrhy pro razítka vymodelované z hliněné zapékací hmoty. Obrázek 6 je pohled zepředu na razítko s vymodelovaným hadem jakožto dekorační a úchopnou část razítka. Charaktery opět značí jméno a vedle nich se nachází další vyobrazení hada.

Obrázek 13 Původní návrh kamenného razítka

Obrázek 14 Návrh kamenného razítka

Návrhy vyobrazené na obrázcích 7 a 8 jsou návrhy na razítka vyrytá do kamene. Návrh obsahuje jméno Tereza v korejské abecedě a dekorativní prvky ohraničující zbytek tiskové plochy kamenného razítka. Razítka jsem tedy nejprve navrhla počítačově, poté jsem je finalizovala a začala vyrábět.

První razítko, které jsem vytvořila, je z hliněné hmoty, která teplem tvrdne, tedy se zapéká. Tvar rukojeti razítka je ve tvaru hada. Z důvodu vyváženosti tohoto razítka je krk a hlavní část ocasu hada postaven naproti sobě křížem. Tvar hlavy a konce ocasu hada je přizpůsoben lepšímu uchopení při tisku.

Nejprve jsem ze zapékací hmoty vytvarovala hlavu a ocas hada. Detaily jsou vytvořeny pomocí konce nůžek, ale je možno za použití jakéhokoli špičatého předmětu, abych napodobila strukturu šupin hada, některé jednotlivé šupiny, také vytvořené ze zapékací hmoty, jsou připevněny na hadovi, aby dodali dojem hloubky a většího detailu. Tuto část razítka jsem zapekla a poté jsem ze spodu připevnila a vytvarovala tisknoucí plochu. Zvolila jsem tento postup, aby byla jednodušší manipulace s razítkem během tvarování a abych nepoškodila již vytvarovaného hada při vyrývání znaků. Obrazec zvolený pro tisk s tímto razítkem je vytvořen podle techniky baiwen („bílé“ (netisknuté) znaky na červeném pozadí) a vyobrazuje mé vlastní čínské jméno a obrázek hada.

Obrázek 15 Hliněné razítko: pohled zepředu; $V = 7,5$ cm; $\mathring{S} = 7$ cm; $D = 6,5$ cm

Obrázek 16 Hliněné razítko: pohled zezadu

Obrázek 17 Hliněné razítko: pohled zespodu

Jako další razítka k výrobě jsem si zvolila kamenná razítka. Jako druh kamene jsem vybrala jsem mastek, který je relativně měkký a dobře se tedy cílený obrazec vyřezává. Předem nařezané kvádry z mastku se dají zakoupit na internetu a tuto cestu jsem zvolila i já pro tento projekt. Otisky tohoto kamenného hadího páru jsou inspirování korejským stylem razítek a je na nich korejsky vytesáno jméno “Tereza“. Dvojice hadu je k sobě zrcadlově obrácena. Tisknoucí plocha jednoho z vytvořených razítek je ponechána prázdná pro možnost přidat další jméno v budoucnosti.

Obrázek 18 Kamenné razítko zelené: pohled 1; $V = 5,1 \text{ cm}$; $\check{S} = 1,5 \text{ cm}$; $D = 1,5 \text{ cm}$

Obrázek 19 Kamenné razítko zelené: pohled 2

Obrázek 20 Kamenné razítko zelené: pohled 3

Obrázek 21 Kamenné razítko zelené: pohled 4

Obrázek 22 Kamenné razítko hnědé: pohled 1

Obrázek 23 Kamenné razítko hnědé: pohled 2

Obrázek 24 Kamenné razítko hnědé: pohled 3

Obrázek 25 Kamenné razítko hnědé: pohled 4

Obrázek 26 Kamenná razítka: pohled 1

Obrázek 27 Kamenná razítka: pohled 2

Obrázek 28 Kamenná razítka: pohled 3

Obrázek 29 Kamenná razítka: pohled 4

Obrázek 30 Kamenné razítko hnědé

Obrázek 31 Kamenná razítka zelené

Obrázek 32 Návrh řezby kamenného razítka

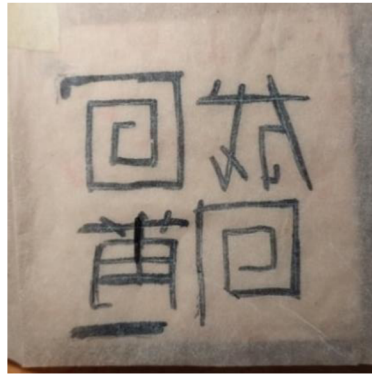
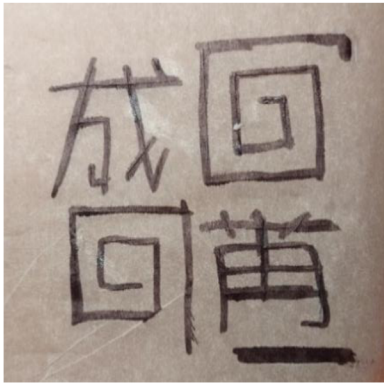
Obrázek 33 Kamenné razítko pohled ze spodu

Jako poslední vyrobená razítka jsou razítka vyřezaná ze dřeva, konkrétně lipového dřeva. Pro tento druh materiálu a velikost jsem zvolila minimalistický vzor a detail. Razítka jsou velká 12 cm x 12 cm x 2,5 cm. Vzor je vyřezaný na vnitřní straně dřeva, aby se co nejvíce zabránilo nechtěnému odštěpování třísek. Obrázec zvolený pro tisk s tímto razítkem je vytvořen podle techniky (*zhuwen*, 朱文 (červené znaky na bílém pozadí) a vyobrazuje mé vlastní čínské jméno a obrázek hada, druhé vyobrazuje českou iniciálu mého jména a spirály znázorňující hady.

Vnější okraj na tisknoucí ploše je 1 cm široký, vnitřní okraj je o půl centimetru užší, mezi nimi je mezera o šířce 0,5 cm.

Obrázek 34 Dřevěné razítko: příprava na řezbu; $V = 2,5$ cm; $\mathring{S} = 12$ cm; $D = 12$ cm

Obrázek 35 Dřevěné razítko: předloha

Obrázek 36 Dřevěné razítko: přenesení předlohy

Poté jsem znaky zakreslila na pečicí papír, který jsem následně otočila a převrácené znaky jsem jemně vyryla na dřevo. Po odebrání papíru jsem znaky pomocí pravítka rozvinula a vyrovnala.

Obrázek 37 Dřevěné razítko: počátek řezby

Obrázek 38 Dřevěné razítko s českou iniciálou

Obrázek 39 Dřevěné razítko: řezba 1

Obrázek 40 Dřevěné razítko: řezba 2

Obrázek 41 Dřevěné razítko 1

Obrázek 42 Dřevěné razítko: pohled z boku

Obrázek 43 Dřevěné razítko 2

Postupně jsem tedy odrývala dřevo do dostatečné hloubky, aby v případě, kdy by se dostala barva i mimo zamyšlený obrazec, tak aby i při větším tlaku nedošlo k chybnému tisku. Na jednu ze stran dřevěného razítka jsem vyryla znaky jména pro jednoduší určení razítka a pro zvolení natočení během tisku.

Stejným způsobem jsem vytvořila i druhé razítko ze dřeva. Jediným rozdílem bylo, že jsem si návrh rovnou vytiskla obráceně, tudíž jsou „hadí spirály“ zrcadlově obrácené k prvnímu dřevěnému razítku.

8.2 Hmota

Tiskařské hmoty inspirované Asií jsem si pro tisk zvolila dvě. Jedna je z Číny a druhá je mnou vyrobená z materiálů, které jsou nám zde běžně dostupné. Na výrobu hmoty jsem využila stavební cihlu, lněný olej, vatu. Zvolila jsem pouze červené barvy, protože použití barev jiných mi přijde neucitivé vzhledem k tradici, která je přenášena skrz celý proces podpisu s razítkem.

Na klasickou výrobu hmoty je nejčastěji zapotřebí karmínového prášku, lněného oleje a vlákna pelyňku. Lze předpokládat, že tyto materiály byly již použity na hmotu předem vyrobenou, kterou jsem si zakoupila z Číny, proto jsem zvolila materiály, které by mohly sloužit jako náhrada a materiály jednodušeji dosažitelné.

Připravila jsem si tedy cihlu, vatu a lněný olej. Nejdříve jsem cihlu rozbila na menší a menší kousky, dokud jsem nezískala částičky dostatečně malé na to, abych je mohla zabalit do vrstvy látek. Zabalené části cihly jsem postupně pomocí kladiva rozdrtila na prach. Tento prach jsem poté přendala do nádoby s vodou. Po promíchání a chvilkovém odložení, kdy se těžší nechtěné částice potopily ke dnu, jsem zbytek kalné vody přelila do další nádoby, ve které jsem nechala vodu vypařit. Zvolila jsem sklenice s tenkým sklem, aby se během zapnutého topení prohřály co nejrychleji a voda se tedy také rychleji vypařila. Vzniklý velice jemný prach jsem poté smíchala s lněným olejem do konzistence podobné olejovým barvám.

Obrázek 44 Usazování cihelného prachu

Obrázek 45 Třecí miska s tloučkem, cihelná prach, lněný olej, vata

Obrázek 46 Detail cihelného prachu

Obrázek 47 Rozetřený cihlový prach s lněným olejem

Obrázek 48 Pasta z cihelného prachu

Obrázek 49 Originální tisková pasta

8.3 Tisk

Nejprve jsem udělala několik zkušebních tisků, abych si byla jista, že razítka fungují, jak mají. Zkusila jsem několik druhů papíru a, jelikož je v obou hmotách olej nelze se zcela vyhnout rozpíjení daného oleje na papíru kolem razítka, ve finálních tiscích jsem se však snažila rozpítí co nejvíce negovat. Pro tisk razítek jsem zvolila papíry různého typu, které jsem ořízla do rozměrů 18,5 cm x 18,5 cm. použila jsem jak normální běžné dostupné papíry, tak ruční papír. Také jsem zvolila různé druhy látek, abych na nich mohla ukázat, jak reagují tiskařské hmoty s různými typy vláken.

Obrázek 50 Zkušební tisky 1

Obrázek 51 Zkušební tisky 2

Obrázek 52 Tisk s dřevěným razítkem; razítková hmota z Číny

Obrázek 53 Otisk dřevěného razítka; razítková hmota z Číny

Obrázek 54 Tisk s hliněným razítkem 1; razítková hmota z Číny

Obrázek 55 Tisk s hliněným razítkem 2; razítková hmota z Číny

Obrázek 56 Finální tisk 1; domácí razítková barva

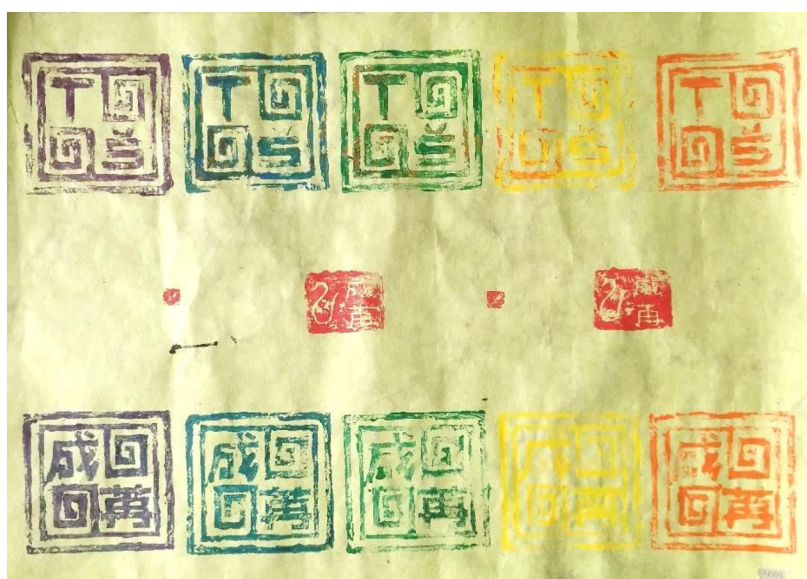
Obrázek 57 Finální tisk 2; domácí razítková barva

Obrázek 58 Finální tisk 3; razítková hmota z Číny

Obrázek 59 Finální tisk 4; tušová kresba; razítková hmota z Číny

Obrázek 60 Finální tisk 5; akryl; hedvábný papír

Obrázek 61 Finální tisk 6; akryl

Obrázek 62 Finální tisk 7; akryl

Obrázek 63 Finální tisk 8; razítková hmota z Číny; textil

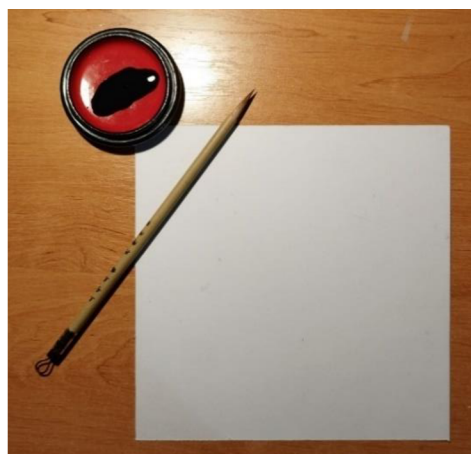
Obrázek 64 Finální tisk 9; akryl; textil

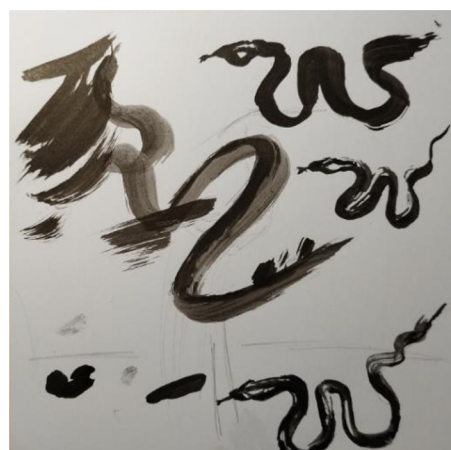
Obrázek 65 Finální tisk 10; akryl; textil

8.4 Malba

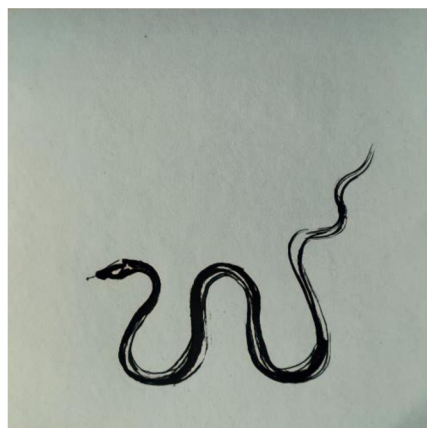
Připravila jsem si potřebné materiály na tušovou malbu. Jako námět malby jsem opět zvolila hada, který souvisí s mým narozením dle čínského kalendáře. Nejprve jsem zkusila několik jednoduchých tahů na rozeřádání a poté jsem několikrát zkusila nakreslit hada. Výběr stylu a postupu pro malbu hada proběhl relativně rychle, a tak jsem přenesla finální tvar na samostatný papír

Obrázek 66 Štětec, miska na tuš, tuš, papír

Obrázek 67 Návrh a příprava na malbu

Obrázek 68 Malba hada

Obrázek 69 Malba hada; textil

Závěr

Krátce jsme si prošli historii asijských razítek zejména v Číně, Koreji a Japonsku. Ve zmíněných zemích se razítka používají jako druh podpisu, který se formou značně liší od námi více známé, ručně psané formy. Zaměřili jsme se jak na část Asie, která razítka užívá, tak na evropské podpisy. Popsali jsme si různé druhy podpisových razítek, která byla inspirací pro tvorbu razítek vlastních. V dnešní době se razítka využívají méně než v minulosti, ale stále mají svoje místo, a to nejen u tradicionalistů.

V praktické části jsme se věnovali výrobě vlastních razítek za použití různých materiálů, které jsou příbuzné materiálům původním. Vyrobena razítka byla za použití různých razítkových hmot natisknuta na různé druhy podkladových materiálů. Cílem práce bylo adaptovat techniky razítek v moderním prostředí a vyzkoušet si jejich tisk na různé podklady. Podařilo se mi vyrobit razítka, která mohou být samy o sobě artefakty a tisky, kterým zaručeně stojí věnovat chvíli pozornosti. Ukázali jsme si, že ne všechno, co se dříve používalo musí být zapomenuto nebo vyměněno za nové. Razítka v asijských zemích jsou nádherným kouskem historie, který bychom se měli pokusit zachovat co nejdéle. Prošli jsem si materiály, které byly používané na výrobu těchto asijských podpisů a díky nabitým znalostem jsme si v praktické části prošli výrobu vlastních razítek a tím jsme se duševně přiblížili k nádhernému zvyku.

Seznam obrázků

Obrázek 1 Razítko „dědice oblasti“	8
Obrázek 2 Korejské razítko	9
Obrázek 3 Ukázky podpisů českých umělců	9
Obrázek 4 Razítka typu zhuwen (vlevo) a baiwen (vpravo) (velikost ve zdroji neuvedena)	10
Obrázek 5 Zdobná razítka typu baiwen (vlevo) a zhowen (vpravo) (velikost ve zdroji neuvedena)	10
Obrázek 6 Razítková pasta	15
Obrázek 7 Domky v bambusovém háji pod horami – Čchi Paj-š'; 1930; 44,5 cm x 137,5 cm	16
Obrázek 8 Rybář - Čchi Paj-š'; kol. 1930; 49 cm x 141,5 cm	16
Obrázek 9 Návrh dřevěného razítka	19
Obrázek 10 Návrh druhého dřevěného razítka	19
Obrázek 11 Návrh vzhledu hliněného razítka	20
Obrázek 12 Návrh hliněného razítka	20
Obrázek 13 Původní návrh kamenného razítka	20
Obrázek 14 Návrh kamenného razítka	20
Obrázek 15 Hliněné razítko: pohled zepředu; V = 7,5 cm; Š = 7 cm; D = 6,5 cm	21
Obrázek 16 Hliněné razítko: pohled zezadu	21
Obrázek 17 Hliněné razítko: pohled zesponu	21
Obrázek 18 Kamenné razítko zelené: pohled 1; V = 5,1 cm; Š = 1,5 cm; D = 1,5 cm	22
Obrázek 19 Kamenné razítko zelené: pohled 2	22
Obrázek 20 Kamenné razítko zelené: pohled 3	22
Obrázek 21 Kamenné razítko zelené: pohled 4	22
Obrázek 22 Kamenné razítko hnědé: pohled 1	22
Obrázek 23 Kamenné razítko hnědé: pohled 2	22
Obrázek 24 Kamenné razítko hnědé: pohled 3	22
Obrázek 25 Kamenné razítko hnědé: pohled 4	22
Obrázek 26 Kamenná razítka: pohled 1	23
Obrázek 27 Kamenná razítka: pohled 2	23
Obrázek 28 Kamenná razítka: pohled 3	23
Obrázek 29 Kamenná razítka: pohled 4	23
Obrázek 30 Kamenné razítko hnědé	23
Obrázek 31 Kamenná razítka zelené	23
Obrázek 32 Návrh řezby kamenného razítka	24
Obrázek 33 Kamenné razítko pohled ze sponu	24
Obrázek 34 Dřevěné razítko: příprava na řezbu; V = 2,5 cm; Š = 12cm; D = 12 cm	24
Obrázek 35 Dřevěné razítko: předloha	25
Obrázek 36 Dřevěné razítko: přenesení předlohy	25
Obrázek 37 Dřevěné razítko: počátek řezby	25
Obrázek 38 Dřevěné razítko s českou iniciálou	25
Obrázek 39 Dřevěné razítko: řezba 1	26
Obrázek 40 Dřevěné razítko: řezba 2	26
Obrázek 41 Dřevěné razítko 1	26
Obrázek 42 Dřevěné razítko: pohled z boku	26
Obrázek 43 Dřevěné razítko 2	27
Obrázek 44 Usazování cihelného prachu	28
Obrázek 45 Třecí miska s tloučkem, cihelná prach, lněný olej, vata	28
Obrázek 46 Detail cihelného prachu	29

Obrázek 47 Rozetřený cihlový prach s lněným olejem.....	29
Obrázek 48 Pasta z cihelného prachu	29
Obrázek 49 Originální tisková pasta.....	29
Obrázek 50 Zkušební tisky 1.....	30
Obrázek 51 Zkušební tisky 2.....	30
Obrázek 52 Tisk s dřevěným razítkem; razítková hmota z Číny.....	31
Obrázek 53 Otisk dřevěného razítka; razítková hmota z Číny	31
Obrázek 54 Tisk s hliněným razítkem 1; razítková hmota z Číny.....	31
Obrázek 55 Tisk s hliněným razítkem 2; razítková hmota z Číny.....	31
Obrázek 56 Finální tisk 1; domácí razítková barva	32
Obrázek 57 Finální tisk 2; domácí razítková barva	32
Obrázek 58 Finální tisk 3; razítková hmota z Číny	32
Obrázek 59 Finální tisk 4; tušová kresba; razítková hmota z Číny.....	32
Obrázek 60 Finální tisk 5; akryl; hedvábný papír.....	32
Obrázek 61 Finální tisk 6; akryl	33
Obrázek 62 Finální tisk 7; akryl	33
Obrázek 63 Finální tisk 8; razítková hmota z Číny; textil.....	33
Obrázek 64 Finální tisk 9; akryl; textil	33
Obrázek 65 Finální tisk 10; akryl; textil.....	33
Obrázek 66 Štětec, miska na tuš, tuš, papír.....	34
Obrázek 67 Návrh a příprava na malbu	34
Obrázek 68 Malba hada	34
Obrázek 69 Malba hada; textil.....	34

Zdroje

MILEY, Amber. *And By My Name: Name Stamps* [online]. 16. 8. 2020 [cit. 2022-11-17]. Dostupné z: <https://thekrazemag.com/latest-updates/2020/8/16/and-by-my-name-name-stamps>

ANON A. Chinese seals [online]. [cit. 2022-06-10]. Dostupné z: <http://www.chinaonlinemuseum.com/carving-seals.php>

ANON B. The Arts: Painting, Seals. *The Cultural Heritage of China* [online]. [cit. 2022-11-17]. Dostupné z: <https://www.ibiblio.org/chineseculture/contents/arts/p-arts-c01s04.html>

ANON C. *Korejský jazyk* [online]. [cit. 2022-11-17]. Dostupné z: <https://www.chinatours.cz/rejstrik-mist/jizni-korea/jazyk/>

NOWAK, Joachim. *Using seals in Korea: Sealing instead of Signing* [online]. 2020 [cit. 2022-11-17]. Dostupné z: <https://www.nowak-partner.com/en/publications/using-seals-in-korea>

JIANG, Fercility. *Chinese Seals* [online]. 30. 8. 2021 [cit. 2022-11-17]. Dostupné z: <https://www.chinahighlights.com/travelguide/culture/chinese-seals.htm>

RYTÍŘ, Václav. *Malířské signatury*. Praha: Toužimský & Moravec, 2008, 2 sv. (144, 348 s.) : il. ; 19 cm. ISBN 978-80-7264-097-3.

Qiang, H. (2011, November 3). A study on the Metaphor "Red" in chinese culture. Sichuan University of science and Engineerig; School of foregi languages.

PROŠKOVÁ, Iva. *Malba v čínském stylu*. Praha : Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2727-1 (váz.)

XU, Guohuang a Michaela PEJČOCHOVÁ. *Deset zastavení s čínským obrazem*. Praha : DharmaGaia, 2007. ISBN 978-80-86685-73-1.

Obrazové zdroje

Obr.1: *Razítko dědice oblasti* [online]. In: . [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <http://www.njgx.org/m/Showml.asp?id=2285>

Obr.2: *Korejské razítko* [online]. In: . [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://kccsupportersblog.wordpress.com/2022/01/06/krew-says-dojang-introducing-the-korean-personal-stamp/>

Obr.3: RYTÍŘ, Václav. Malířské signatury. Praha: Toužimský & Moravec, 2008, 2 sv. (144, 348 s.) : il. ; 19 cm. ISBN 978-80-7264-097-3.

Obr.4: *Čínská razítka* [online]. In: . [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <http://www.chinaonlinemuseum.com/carving-seals.php>

Obr.5: *Čínská razítka* [online]. In: . [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <http://www.chinaonlinemuseum.com/carving-seals.php>

Obr.6: MILEY, Amber. *And By My Name: Name Stamps* [online]. 16. 8. 2020 [cit. 2022-11-17]. Dostupné z: <https://thekrazemag.com/latest-updates/2020/8/16/and-by-my-name-name-stamps>

Obr. 7: Domky v bambusovém háji pod horami. In: *Národní galerie Praha* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: https://sbirky.ngprague.cz/dielo/CZE:NG.Vm_1445?collection=6

Obr. 8: Rybář. In: *Národní galerie Praha* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: https://sbirky.ngprague.cz/dielo/CZE:NG.Vm_1446?collection=6